

MAK2030 alameesmärgid ja mõõdikud (tööversioon II)

Taustainfo:

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele (19.12.2019, nr 117) esitatakse arengukavas üldisemad suunad, eesmärgid, nende mõõdikud (alg- ja sihttasemetega) ning üldisemad sekkumisloogikad (sekkumisloogika võib lahti kirjutada üldises sõnastuses, lõigu või kahe abil). Arengukava tegevused, n-ö poliitikainstrumentid, esitatakse arengukava lisas (programmis). Tegevused on indikatiivsed, mis võivad muutuda arengukava kestvuse jooksul. Eesmärgid arengukava jooksul üldjuhul muuta ei saa. Kui on vaja teha muudatusi eesmärkides, saab seda teha vastavalt määrusele VV (või Riigikogu) kinnitamisel.

MAK2030 ettepanek:

Visioon: Metsanduslike otsuste mõju ulatub reeglina kaugemale kui arengukavaga kaetav kümneaastane periood. Seetõttu on arengukava pika vaate (aastani 2100) eesmärk tagada metsade sotsiaalselt tasakaalustatud ökoloogiline ja majanduslik jätkusuutlikkus, arvestades kultuurilisi aspekte, võimalikke kliimamuutusi ja globaalseid suundmusi eeskätt majanduses ja tehnoloogilises innovatsioonis. Arengukava peab - koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega - määratlema strateegilised valikud, kaaludes erinevaid metsakasutuse ja -kaitse mahtusid.

Üldeesmärgid:

- Metsade kasutamine on võimalikult mitmekülgne, vastab ühiskonna ootustele ja vajadustele, aitab leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda ning tagab sotsiaalselt tasakaalustatud elu- ja majanduskeskkonna ning metsaökosüsteemide soodsa seisundi.
- Nüüdisaegne haridussüsteem ja metsateadus, samuti selgelt mõistetav ja avalikkusele kergelt kättesaadav teave metsandusest suurendavad ühiskonna teadlikkust ja kujundavad hoiakuid jätkusuutliku metsanduse suunas ning tagavad puidu maksimaalse väärimise ja kõigi metsaga seotud hüvede targa kasutuse.

Arengukava koostamise ettepaneku ettevalmistamise käigus tulid esile kolm peamist probleemvaldkonda, mille lahendusstsenaariumite väljatöötamisele arengukava koostamisel keskendutakse:

- Vajadus tervikliku plaani järele metsamaa kasutamiseks ühiskonnale vajalike hüvede pakkumiseks. Sealhulgas selguse loomine, milline on tulundusmetsade, kaitsemetsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaal ning piirangutega seotud kompensatsioonimeetmete rakendamise vajadus. Samuti parema ruumilise planeerimise vajadus, mis võimaldaks inimestel paremini kaasa rääkida oma elukeskkonna kujundamisel;
- Metsade hea tervisliku seisundi, elustiku mitmekesisuse, tootlikkuse ja uuenemisvõime tagamine. Metsade puidulise ja mittepuidulise kasutamise tõhustamine, sealhulgas kliimamuutustega kohanemisel ja nende leevendamisel, ning selleks vajalike investeeringute tagamine metsakasvatuse ja metsamajanduslikku infrastruktuuri;
- Metsa ja metsanduse pakutavate hüvede teadvustamine ja käsitlemine tervikuna. Parima teadmise ja innovatsiooni kasutamine metsade kui elukeskkonna kvaliteedi tagamiseks ja puidu maksimaalseks väärimiseks.

Eesti 2035 (kavandist)

Strateegilised sihid:

- Eestis elavad arukad, terved ja tervist hoidvad inimesed Eesti inimene on õpitahteline, kriitiliselt mõtlej, muutustega kohanev ja teistega arvestav, kes saab hästi hakkama, hoiab tervist ja on õnnelik.
- Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik Eesti majanduskeskkond kutsub tegutsema ja investeerima, majandus on paindlik ja teadmispõhine, siin saab ja julgetakse katsetada uusi lahendusi olles samas vastutustundlik inimeste ja looduse suhtes.
- Eesti on parim koht elamiseks Eestis on inimeste vajadusi arvestav, mugav, ligipääsetav, hästi ühendatud, turvaline ja nutikalt korraldatud elukeskkond (sh taristu) ning hoitud mitmekesine loodus.

MAK2030 alameesmärgid, mõõdikud, tegevused:

FE Indikaator	Alaeesmärgid	Mõõdikud	Tegevused	Juhtkogu kommentaarid 27.01.2020	Tagasiside juhtkogule 27.01 kommentaaride kohta	Juhtkogu tagasiside 25.02
---------------	--------------	----------	-----------	----------------------------------	---	---------------------------

<p>Metsapoliitika ja metsanduse suunamine: - Riiklikud metsaprogrammid või samaväärsed - Finants- ja majandusinstrumendid - Teave ja kommunikatsioon - Instruktsionaalne raamistik - Õiguslik/regulatiivne raamistik: riiklik ja rahvusvahelised kohustused</p>	<p>1. Metsa ja metsandust, sh metsa elurikkust puudutavate otsuste tegemiseks asjakohast teadus- ja tõendus põhisteavet, seejuures on avalik teave ja ruumiinfo kõigile kättesaadav ja ühiskond on teadlik metsandusega seotud küsimustest ja otsustest.</p>	<p>*Metsandusküsimustega tegeleb ministeeriumite-ülene nn ümarlaud *Metsanduse arengukavas loetletud mõõdikute kohta antakse regulaarseid avalikke ülevaateid *Kursisolek Eesti metsadega seotud teemadega või keskkonnateadlikkuse indeks/uuringu tulemused *Olemas on ülevaade majandatavate metsade ökosüsteemi seisundist * Hinnatud on elupaikade ja kaitstavate metsade funktsionaalsust *Vääriselupaikade inventuur on läbi viidud * Lisandunud kaugseireinfo kasutamise võimalused *Metsandusvaldkonna erialade populaarsus *Metsaprogrammi de mitmekesisus ja rahaline maht * Õpetajate metsandusteemaliste täiendkoolituste arv?</p>	<p>Metsade jätkusuutliku käekäigu aluseks on metsandusala teadlikkuse suurendamine ühiskonnas, sh metsandust mõjutavate otsuste tegemine tõenduspõhiste uuringute baasil. Oluline on metsanduslike uuringute ja metsainventuuride meetodikate ja nende rakendamise alase võimekuse arendamine vastavalt riikliku ja rahvusvahelise teabevajaduse suurenemisele ja mitmekesistumisele. Eesti osaleb jätkuvalt metsandusega seotud rahvusvahelistes protsessides (Forest Europe, ÜRO-FAO/ECE, EFI). Metsa kultuurilisi väärtusi teadvustatakse metsa ja identiteedi, samuti metsanduse ja metsa ökosüsteemi ajaloo kaudu.</p> <p>Seega on oluline nii asjakohase info kogumine kui ka selle kättesaadavaks tegemine, samuti kasutamine.</p> <p>Metsandusotsused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsanduse laiapõhjaliseks suunamiseks on moodustatud valdkondade ülene VV tasemel ümarlaud. - Metsandusotsused arvestavad riiklike ja rahvusvahelisi kohustusi. - Aktiivselt kaasatakse teadusasutusi, et baasarusaamad otsustamiseks oleksid ühtsed. - Metsa kui investeerimiskeskonna selguse ja kindluse tagamiseks on loodud ning avalikkusele tutvustatud metsamajanduse pikaajaline visioon, milles on kokku lepitud metsanduse arengusuunad pikemaks kui 10 aastaks. <p>Asjakohast infot aitavad koguda järgmised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsade, nende ökoloogilise seisundi ja puidubilansi ülevaade on hea, aja- ja asjakohane. Majandatavate metsade ökosüsteemi seisundi hindamiseks on välja töötatud sobilikud indikaatorid ning selle põhjal loodud seiresüsteem. 	<p>EKO: 1. Täiendada eesmärgi sõnastust, alustades: „Metsa, metsandust ja metsade elurikkust puudutavate otsuste tegemiseks ...“ 2. Lisada mõõdik: läbi viidud täiendavad metsade elurikkuse inventuurid sh ohustatud liigid, loodusdirektiivi elupaigatüübid ja vääriselupaigad 3. Lisada mõõdik: loodud metsamajandamise suhtes tundlike liikide seiresüsteem 4. Lisada mõõdik: elanikkonna rahulolu metsanduspoliitikaga</p> <p>EEML: 1. Lisada alameesmärk: Ühistegevuse suunamine metsaühistute kaudu 2. Lisada alameesmärk: Metsade sertifitseerimine 3. Lisada mõõdik: alla 10 aastaste inventeerimisandmete olemasoleva metsaregistris 4. Lisada mõõdik: metsaühistutega liitunud metsaomanike arv ja nende omandis oleva metsamaa pindala 5. Lisada mõõdik: sertifitseeritud metsamaa pindala</p> <p>EMÜ, P.Kaimre: Kursisolek sõltub ennekõike inimese huvidest, seda on keeruline arengukavast tulenevate tegevuste abil suunata. Küll aga saab kasutada keskkonna-teadlikkuse uuringu tulemusi info kättesaadavuse kohta. Lisaks raietele tuleks jälgida kõiki olulisemaid metsanduslikke tegevusi ning nende mõjusid nii era- kui riigimetsas.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Asendame „tõenduspõhise“ „teadmispõhise“ 2. Lisada mõõdik: metsanduse arengukavas loetletud mõõdikute kohta antakse regulaarseid ülevaateid, teave on avalik 3. Lisada mõõdik: metsandusküsimustega tegeleb ministeeriumite-ülene nn ümarlaud <p>MKM: Mõõdik: Kaugseire ise ei peaks olema eesmärk. Seda kasutatakse ikkagi mingil kindlal põhjusel. Võiks pigem selle välja tuua. Võibolla varsti on juba mingi parem lahendus leiutatud kaugseire asemel vms.</p> <p>HTM: Lisada alameesmärki: kogutakse asjakohast teadus- ja tõenduspõhist</p>	<p>Üldine kommentaar: selle eesmärgi juures on keeruline eristada mõõdikuid ja tegevused ehk enamuse mõõdikuid on tegelikult jah/ei. Siiski tuleks üritada leida üldistavad mõõdikud, mitte panna kõiki tegevusi ka mõõdikutena. Hetkel on lahtine ka teadustegevust mõõtev mõõdik, see vajab edasist tööd.</p> <p>EKO: 1. Mets ja metsandus hõlmavad ka elurikkust, lisatud rõhuasetusena. 2. Osad väljapakutud mõõdikute on juba kohustuslikud niikuinii ning tõenäoliselt looduskaitse tegevuskava osa. Mõõdikud ei peaks olema ka kõik planeeritavad tegevused. Seega pakume välja üldisema mõõdiku: Hinnatud on elupaikade ja kaitstavate metsade funktsionaalsust, mis sisuliselt hõlmab ka kaht ettepanud mõõdikust. Vääriselupaikade inventuuriga arvestatud. 3. Üldistame ettepanekut vastavalt KAURI 2019. a metsa ökosüsteemide seisundi ülevaatele (https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/metsaokosusteemi_seisundi_uuring_31.05.pdf). See ütleb, et ei saa kõrvutada metsaressursi indikaatoreid ja metsatervise ning ökoloogia indikaatoreid, kuna see võib anda juhuslikke seoseid ehk üldisest pinnast tuleks minna detailandmete analüüsimisele. Samuti öeldakse, et riikliku metsade statistilise inventuuri järgi on ökoloogilisest vaatenurgast on metsaressursi indikaatorid üldiselt heas seisus (kuigi raiemaht tõusnud, siis ka surnud puidu hulk suurenenud ning liigiline mitmekesisus paranenud, samas mõned metsatervise ning mitmed ökoloogilised indikaatorid näidanud negatiivseid suundumusi). Ja on tehtud järeldus, et üleriiklikult kasutatavad metsaressursi indikaatorid ei pruugi üldse olla head hindamiseks adekvaatselt metsade seisundi ökoloogilist poolt. Seega tuleks indikaatorite süsteem üle vaadata ning luua majandatavatele metsadele sobilik seiresüsteem hindamiseks mitte osasid liike, vaid metsa ökosüsteemi seisundit tervikuna (mis on olnud ka aruteludes teemaks). Lisatud mõõdik: Olemas on ülevaade majandatavate metsade ökosüsteemi seisundist. 4. Eesmärk on tõsta ühiskonna teadlikkust, millest sõltub nii poliitika kujundamine kui</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tegevuses „Läbi on viidud kaitstavate alade ja vääriselupaikade inventuurid.“ ei saa piirduda kaitsealadega, tuleb hõlmata kõiki metsi. Ettepanek sõnastada ümber: „Läbi on viidud Eesti metsi tervikuna hõlmavad loodusväärtuste (sh vääriselupaikade ja loodusdirektiivi elupaigatüüpude) ning haruldaste ja ohustatud liikide inventuurid.“ 2. Tegevuses „Keskonnajärelevalve toimib nii kaasajastatud seiresüsteemi kui metsade sertifitseerimise kaudu.“ jätta välja metsade sertifitseerimine - riik ei saa sertifitseerimise kaudu midagi tagada 3. Tegevuses „Avalikult kommunikeeritakse metsanduse ja metsatööstuse pakutavaid hüvesid, mistõttu nii maal kui linnades elavad inimesed on neist hüvedest teadlikumad ja metsasektori maine on paranenud“ sõnastada ümber järgmiselt: „Avalikult kommunikeeritakse metsanduse pakutavaid hüvesid ning selgitatakse nii metsa majandamise kui ka metsalooduse kaitse vajalikkust“. Põhjendus: tuleks tegeleda nii metsa majandamise kui metsalooduse kaitse vajalikkuse selgitamisega, et üha rohkem mõistetakse tervikut.
---	---	--	---	--	---	---

<p>2. Kohaliku elukeskkonna hoidmiseks saavad kohalikud kogukonnad metsamajandamise planeerimisel kaasa rääkida.</p>	<p>*Üldplaneeringute arv, kus on kehtestatud metsakasutuse tingimused *Kõik RMK metsamajandamise tööde plaanid on avalikud ja kogukonna huvi olemasolul on korraldatud nende tutvustamine ja arutelu</p>	<p>Kohalikud kogukonnad saavad metsamajandamise tööde planeerimises kaasa rääkida läbi erinevates metsade majandamist puudutavates planeerimisprotsessides osalemise. Seejuures on oluline, et vajalik informatsioon oleks kättesaadav ja jõuaks kohaliku kogukonnani.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsa kui elukeskkonna planeerimisse ja arendamisse on kaasatud kodanikud ja kogukonnad läbi üldplaneeringute koostamise protsessi. - Samuti kaasab riigimetsa majandamise keskus kohalikke kogukondi asustusüksuste lähedaste raiete planeerimisse. - Kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamise võimekust, sh rohevõrgustike planeerimise ja metsandusalast kompetentsi on parandatud. - Loodud on teavitussüsteem piirinaabritele metsateatiste registreerimisest. 	<p>EKO: 1. Täpsustada esimest mõödikut, sõnastades see: Üldplaneeringute arv, kus on koostöös kohalike kogukondadega fikseeritud metsakasutuse tingimused 2. Lisada mõödik: kohaliku kogukonnaga kooskõlastatud raiete osakaal KAH aladel ELTÜ: Peaks olema mõödik KAH alade pindala suhe kogu metsa pindalasse ja KAH alade kvaliteet. KAH alade kvaliteedi hindamisel peaks arvestama, kas konkreetse ala puhul on metsaraie tegemisel arvestada sellega, et ala väärtus säiliks. EEML: planeeringute eriliikidega võib kehtestada metsamajandamise tingimusi. Planeerimismenetlus on avalik. Planeerimisalase tegevuse korraldaja peab avalikkust planeerimismenetlusest arusaadavalt teavitama, menetlusse piisavalt kaasama ning korraldama planeeringu koostamise Lisada mõödik: Planeeringutega kehtestatud metsakasutuse tingimused. EMPL: Kui selline eesmärk võetakse siis tagatud peab olema piirangutega seotud kohene ja õiglane kompensatsioonimeetmete rakendamine nii riigi- kui erametsas . Maksjaks peab olema konkreetsetest piirangutest huvitatud osapool (omavalitsus, kogukond, üksikisik). Vahendite olemasolu peab olema otsustavaks teguriks -kas ja milliseid piiranguid on võimalik planeeringutes seada mitte soov mõõta mitmesse planeeringusse on kirjutatud piiravaid metsakasutuse tingimusi. MKM: I mõödik: Pigem peaks olema suund väiksema halduskoormuse poole. Metsakasutuse tingimused peaks olema fikseeritud vaid neis planeeringutes, kus see on asjakohane.</p>	<p>Üldine märkus: eesmärk on sõnastatud ümber selliselt, et lisatud on eesmärk elukeskkonna hoidmiseks (eesmärgist 7) ning eemaldatud on osa, mis hõlmab tegevust ning mida tegevuste lahtris on lahti seletatud. EKO: 1. Üldplaneeringuid koostavad kohalikud omavalitsused ning kogu protsessi mõte on kohalike arengusuundade kokku leppimine. Seega hõlmab antud mõödik ka kohalike elanike kaasamist. Kogu mõödikut tuleb veel edasi arendada. Palume sisendit ka Rahandusministeeriumilt. 2. Teist mõödikut on muudetud vastavalt riigis kokkulepitud protsessidele. KAH alad ei ole seadusega sätestatud mõiste, vaid on RMK töövahend kaasamisalade kaardistamiseks, et täita 2017. a tehtud metsaseadusemuudatusest tulenevat kohustust (MS § 43 lg 9). Sellega seatakse riigimetsa majandajale kohustus kaasata kohaliku kogukond või elanikud asustusüksuse lähedal asuva metsamajandamise tööde planeerimisse. Kooskõlastamine tähendab enamat kui kaasamine ning selline ettepanek hõlmab laiemat analüüsi. Muutsime ka varasemat mõödikut kontseptsioonile vastavaks. ELTÜ: Vt eelmist vastust (2. punkt). EEML: Ettepanek on osaliselt ebaselge (kas tegemist on ettepanekuga eesmärgi muutmiseks?) - sellisel kujul on tegemist pigem planeerimispõhimõtete sõnastamisega, mis juba on olemas. Selle ettepaneku põhjal võiks lisada mõödiku KOV-ide jaoks metsanduse arengukava võimaluste piires. Mõödiku ettepanek: kui on soov mõödikut laiendada, tuleb täpsustada, millistes planeeringutes lisaks üldplaneeringutele. EMPL: Ka täna tuleb piirangute kehtestamisel silmas pidada, et laiaulatuslike omandiõiguse piirangute seadmine võib kohalikele omavalitsusele kaasa tuua kohustuse piirangutega kinnisasi võõrandada. See tekib juhul, kui kehtestatud kitsendused ei võimalda kinnisasja kasutamist senise sihtotstarbe alusel. MKM: Ettepanek vajab arutelu edasises protsessis. Mõödikute loetelu kogume kokku ning palume veel omakorda</p>	<p>1. Sellisel kujul sõnastatud mõödikutega ei saa mõõta seatud alameesmärgi täitmist. Need lähtuvad praegu kehtivast praktikast (nt RMK metsamajandamise plaanid on avalikud ja neid tutvustatakse kogukonnale), mis paraku ei toimi. Planeerimisprotsessid praegu käivad ja metsaseadusest tulenevate nõuete tõttu on kogukondadel väga keeruline neis protsessides kaasa rääkida. RMK uuenduraiete pindala on sedavõrd suur, et inimeste elukeskkonda säilitavad metsad on juba tugeva raiesurve all. Seetõttu oleks sellisel kujul alameesmärk avalikkust eksitav. 2. Täpsustada esimest mõödikut, sõnastades see: Üldplaneeringute arv, kus on koostöös kohalike kogukondadega kehtestatud metsakasutuse tingimused 3. Lisada mõödik: kohaliku kogukonnaga kooskõlastatud raiete osakaal KAH aladel. 4. Lisada tegevus: Riigimetsale on tehtud eraldi riiklik planeering, kus on määratud kindlad alad kohaliku elukeskkonna hoidmiseks. Taolisi alasid majandatakse püsimeetsana.</p>
---	--	---	---	--	---

<p>Metsaressurside ning nende rolli ülemaailmses süsinikuringes säilitamine ja sobilik edendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsamaa pindala - Metsa tagavara - Vanuseline struktuur ja/või läbimõõdu jaotus - Metsaga seotud süsinikvaru 	<p>3. Metsaressurssi majandatakse eesmärgiga pikas perspektiivis suurendada metsasüsinikuaru ning süsiniku sidumise võimet. Metsamaa pindala on säilinud vähemalt tänasel tasemel ja metsa majandamisel liigutakse tulundusmetsa ühtlase vanuselise jaotuse poole.</p>	<p>*Metsa biomassis ning metsamuldades seotud süsinikuaru muutus, HWP, asendusefekt (oleneb valitud stsenaariumist, vajab arutelu, kuidas mõõta asendusefekti)</p> <p>*Metsamaa pindala (ei muutu oluliselt või suureneb)</p> <p>*Metsa tagavara (oleneb stsenaariumist)</p>	<p>Metsade jätkusuutlik majandamine aitab säilitada või suurendada süsinikuarusid orgaanilises aines ja pinnases, sealhulgas talletada süsinikku puittoodetes ja kaasa tuua asendusefekti (puit asendab tarbimises süsinikumahukamaid taastumatuid ressursse). Metsa süsinikuaru ja sidumise võime suurendamiseks tuleb vältida metsamaa pindala vähenemist. Süsinikuaru ja sidumise ning süsinikuringe ja teiste metsa kliimafunktsioonide osas peame omama nii kaasaegset andmestikku, et teha paremaid otsuseid.</p> <p>Süsinikuaru ja sidumise suurendamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tulundusmetsade majandamisel liigutakse metsade ühtlase vanuselise jaotuse poole, mis muudab metsade kasutamise ning metsade poolt seotava süsiniku koguhulga ajas stabiilsemaks, ning samuti pakuvad metsad muid mitmekesiseid hüvesid. Vanuselises struktuuris on erinevus kaitstavate metsadega, kus puistute struktuur nihkub vanemate metsade poole. - Puidu kasutust reguleeritakse uuendusraiate pindalade põhiselt, erinevalt varasema perioodi mahupõhistest eesmärkidest. Kuigi süsinikuarude osas on oluline osa mahul, on mullasüsiniku osas oluline ka raiete ulatus. Näiteks väiksema tagavaraga alade raietel on sama mahu saamiseks vaja raiet teostada oluliselt suuremal alal kui suurema tagavaraga viljakatel kasvukohtadel, samuti on puidu maht pindalaühiku kohta erinev lage- ja turberaiete korral. - Metsade süsiniku sidumisvõime ja talletamise suurendamiseks kasutatakse mitmekesiseid majandamisvõtteid ja taastatakse kooslusi. - Puidupõhisel tootmisel talletatakse süsinikku eelistatult pika tarbimisahelaga toodetesse. - Ühiskonda teavitatakse puidu kui säästliku materjali kasutamise 	<p>EKO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eesmärk „Metsaressurssi majandatakse eesmärgiga pikas perspektiivis suurendada metsa süsinikuaru ning süsiniku sidumise võimet.“ sõnastada ümber: Metsa süsinikuaru kasvab iga-aastaselt ning süsiniku sidumise võime suureneb. 2. Lisada mõõdik: Iga-aastane raiemaht tasemel, mis suurendab metsades seotud süsinikuaru <p>EEML:</p> <p>süsinikuringes on oluline teada kuidas raiutud puitu süsiniku jätkuvaks sidumiseks kasutatakse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lisada mõõdik: Juurdekasvu ja raiemahu suhe 2. Lisada mõõdik: kütteks kasutava puidu osatähtsus 3. Lisada mõõdik: perioodi jooksul raadatud metsamaa pindala <p>EMPL:</p> <p>Raadamisel elurikkuse taastamise eesmärgil peaks kompensatsioonimeetmena vähendama vastavas mahus rangelt kaitstavate metsade pindala. Kui uuendusraiate pindala kaudu hakatakse raiemahtu reguleerima siis peavad olema meetmed ka, mis tagavad vajalikus mahus raiete teostamise. Kuidas kompenseeritakse metsade süsinikusidumise võime langemist vananemise tõttu kaitstavates metsades - kas raievanuste langetamisega majandusmetsades?</p> <p>Siin peaks olema täpsustatud ajaline perspektiiv (talletamist suurendatakse pikemas vaates). Mõõdikuks peaks olema ka puidu kvaliteet mida me metsades toodame. Kestvustooteid mis asendavaid süsinikumahukalt toodetavaid materjale saab teha ainult mädanikuvabast puidust. Arvestada tuleb ka biokütuste kasutamist asendusefekti vaates.</p> <p>EMÜ, P.Kaimre:</p> <p>Süsinikuaru jälgimine on oluline mõõdik ka rahvusvaheliste kohustuste seisukohast. Nii metsamaa pindala kui puistute tagavara on olulised ja loodetavasti mõistetavad avalikkuse jaoks. Täiendada mõõdikut: Metsa <u>biomassis</u> ning metsamuldades seotud süsinikuaru</p> <p>Lisada mõõdik: metsa tagavara</p>	<p>EKO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lühiajaliselt süsinikuaru suurendamisele keskendumine ei võimalda saavutada pika-ajalist süsinikuaru suurendamise eesmärki. Süsinikuaru ei saa lõputult suureneeda (küllastumine). Seda toetavad ka Euroopa põhised uuringud, nt Kindermann jt (2013) uurisid erinevate kliimaststsenaariumide alusel kahte metsa majandamise stsenaariumit, kus ühe eesmärgiks oli ladustada suuri biomassi koguseid metsades ja teisel suurendada juurdekasvu ja raiemahtu. Tulemused näitasid, et metsade majandamine Euroopas peaks maksimeerima juurdekasvu, mitte varusid, et olla kliimamuutuste leevendamisel tõhusam. See kehtib eriti piirkondade kohta, kus metsades on juba suur süsinikuaru, nagu paljudes Euroopa metsades. Ajavahemikul 2010-2100 suudaksid Euroopa Liidu 27 liikmesriigi metsad siduda täiendavalt 1750 miljonit tonni süsinikku rohkem kui seisva biomassi maksimeerimisel. Lisaks on tegemist huvirühmade (sh EKO) ühise kokkuleppega sõnastuses: „Metsade süsiniku sidumisvõimet ja talletamist suurendatakse (arvestades puidu kasutamist ja asendusefekti) liigutakse metsade ühtlase vanuselise jaotuse poole“. 2. Raiemahtu ja süsinikuaru ei saa omavahel üks-ühele siduda, kuna lisaks raiete mõjutavad süsinikuaru ka looduslikud protsessid. Seega mõõdikuna võivad tekkida probleemid, kuna suhtarv on negatiivne, kuid seda ei ole võimalik raiega mõjutada (raied on juba tehtud aga looduslik häiring esineb hiljem). Samuti on vaja arvestada, et süsinikuaru ei saa suureneeda lõputult. Kui raiuda 0 tm, aga süsinikuaru ei suurene, siis mõõdik näitab olukorra halvenemist. <p>EEML:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Juurdekasv ja raiemaht on 5. alameesmärgi mõõdikuna sisse toodud ning seda hõlmab ka süsinikuaru mõõdik. 2. Kütteks kasutatava puidu osatähtsus on osa puiduenergeetikast, mis kuulub 9. alameesmärgi alla. 3. Metsamaa pindala on üldine mõõdik, mis hõlmab nii raadatava kui ka metsastatava ala ehk metsamaa pindala muutuse. Eraldi mõõdikuna lisamine ei ole põhjendatud. <p>EMPL:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ei saa olla nõus KeM tagasisides esitatud argumentidega EKO ettepanekutele. Viidatud Kindermanni töö väidab, et selliselt on võimalik maksimeerida süsiniku käivet, ent ei väida, et see oleks kliimamuutuste leevendamisel tõhusaim. 2. KeM toodud argument „Kui raiuda 0 tm, aga süsinikuaru ei suurene, siis mõõdik näitab olukorra halvenemist.“ - selline olukord ei ole 2030. a ehk 10 aasta perspektiivis realistlik 3. Tegevuste osas jääb selgusetuks, kuidas ühtlane vanuseline jaotumine süsinikuaru suurendab? Kuna seda ei ole selgitatud, siis me pole tegevuse lisamisega MAKi nõus. 4. Mõõdikut ei saa lisamata jätta argumendiga, et „lisaks raiete mõjutavad ka looduslikud protsessid“. Sel juhul peaks kõik mõõdikud samast lähtekohast üle vaatama, kas seda võivad lisaks mõjutada looduslikud protsessid (nt kliimamuutustest tulenev).
---	---	--	---	---	--	--

<p>Metsa tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Õhusaasteainete sadestumine ja kontsentratsioon - Mulla seisund - Defoliatsioon - Metsakahjustus - Metsamaa degradeerumine 	<p>4. Metsa tervise ja elujõulisuse tagamiseks on ennetatud metsakahjustuste levikut.</p>	<p>* Kasutusele on võetud eesmärgipärane metsakahjustuste seiresüsteem</p> <p>*Metsakahjustuste pindala majandatavates metsades/ metsakaitse ekspertiisiga lageraiesse määratud puistute pindala</p> <p>*Kahjustuste kõrvaldamise aeg riigimetsas</p> <p>*Pinnasekahjustuste arv metsas?</p>	<p>Metsa tervise ja elujõulisuse tagamine on veelgi olulisem kliimamuutuste valguses. Metsad peavad suutma kliimamuutustega kohaneda ning metsakahjustuste tekkimise ja leviku ennetamiseks tuleb koguda kvaliteetseid andmeid ning kasutada sobilikke majandamisvõtteid.</p> <p>Tegevused metsakahjustuste leviku ennetamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arendatakse ja võetakse kasutusele metsakahjustuste seiresüsteem. Seirel arvestatakse ka kahjustuste leviku prognoosiga. - Jälgitakse invasiivsete ja ohtlike võõrliikide levikut ning töötatakse välja meetmed nende leviku tõkestamiseks. - Majandatavas metsas kasutatakse mitmekesiseid, kasvukohatüübile sobilike metsa majandamisvõtteid, vältimaks metsa ja pinnase kahjustamist. Nende majandamisvõtete välja töötamiseks kasutatakse metsamulla seisundi uuringuid. - Puistute koosseisu kujundamisel arvestatakse metsade tuulekindlusega. - Soodustatakse kodumaiste puuliikide ja segapuistute kasvatamist. - Leevendamaks invasiivsete patogeene levimist ja levitamist toetatakse metsa uuendamist Eestis kasvatatud metsataimedega. - Metsatulekahjude ennetamiseks on veevõtukohad terviklikult planeeritud ja tagatud neile ka juurdepääs. - Ulukikahjustuste vähendamiseks on tõhustatud jahindusorganisatsioonide ja maaomanike vahelist koostööd. 	<p>EKO:</p> <p>1. Täiendada eesmärki, sõnastades järgmiselt: Metsa tervise ja elujõulisuse tagamiseks ennetatakse metsakahjustusi läbi prognoosimise ja seiresüsteemi arendamise ja majandatavas metsas kasvukohatüübile sobilike metsa majandamisvõtete kasutamise, <u>loodusmetsade kaitse, omamaiste puuliikide ja segapuistute kasvatamise soodustamise.</u></p> <p>2. Lisada mõõdik: Loodusmetsade pindala (SMI andmetel)</p> <p>EEML:</p> <p>Lisada mõõdik: Eraldi tuuakse välja ulukikahjustuste pindala.</p> <p>EMPL:</p> <p>Metsakahjustuste leviku ennetamiseks tuleb vähendada rangelt kaitstavate metsade pindala vähemalt Läänemere regiooniki keskmisele tasemele 7%. Seadusandlike meetmete väljatöötamine, mis võimaldavad operatiivset sekkumist kaitsealadel patogeene leviku tõkestamiseks.</p> <p>EMÜ, P. Kaimre:</p> <p>Süsteemse seire vajadust rõhutati alusuuringus</p> <p>TÜ, A. Lõhmus:</p> <p>1. Täiendada alameesmärki: Metsakahjustusi ennetatakse tõhusalt, kasutades prognoosi- ja seiresüsteeme ning majandatavas metsas kasvukohatüübile sobilike ja metsa <u>vastupidavust ja taastumisvõimet parandavaid majandamisvõtteid.</u></p> <p>2. Täiendada II mõõdikut: Metsakahjustuste pindala <u>ja tugevus majandusmetsades.</u> (see täiendus on vajalik selleks, et vältida vaidlust selle üle, kas kaitsealustes metsades saab puude suremist nimetada kahjustuseks. Tegelikult on suurtel kaitsealadel soovitud seisundi osaks ka looduslik häiringurežiim.)</p> <p>3. Lisada mõõdik: Kahjustusalade taastumiskiirus</p> <p>4. Lisada mõõdik: Metsamuldade kahjustused</p>	<p>Üldine kommentaar: eesmärgi sõnastusest on välja võetud tegevused, kuna need kajastuvad eraldi veerus.</p> <p>EKO:</p> <p>1. Ettepanek hõlmab tegevusi eesmärgi saavutamiseks (st ei ole eesmärgi osa).</p> <p>2. Ei ole selget seost toodud eesmärgi saavutamise ja loodusmetsade mõõdikut saab kasutada 7. alameesmärgi juures, kuid enne tulevad need defineerida.</p> <p>Praeguste definitsioonide kohaselt on vanu loodusmetsi (Natura) pindalalt palju rohkem kui loodusmetsi (SMI), mis ei ole loogiline. Tegeleme definitsiooniga.</p> <p>EEML:</p> <p>Ulukikahjustused ei ole hea mõõdik, sest kajastab üksnes ühte kahjustajat. Lisaks ulukikahjule on kliima soojenemise valguses samaväärsed ka putukate ja seenpatogeene poolt tekitatud kahjustused. Seega arengukava tasemel on metsakahjustusi mõistlik vaadata koos, mitte eraldi. Samas on probleemiks see, et kui seiresüsteemi täiendatakse, võib see anda metsakahjustuste pindala suurenemise lihtsalt seire paranemise tõttu.</p> <p>Alternatiivina pakume: metsakaitse ekspertiisiga lageraiesse määratud puistute pindala, mis hindab üldist metsade tervislikku seisundit. Siin tuleb arvestada, et see näitab seda, kui palju alasid läheb raiesse enne õiget aega. Nende kahjustatud puistute kohta, mis on raievanuse saavutanud, infot ei ole. Seega ei ole tegelikult teada, kui suur osa puistuid on kahjustatud erinevate kahjustajate poolt.</p> <p>EMPL:</p> <p>Kaitsealad moodustatakse, et täita elurikkuse kaitse eesmäärke. Metsakahjustuste leviku ennetamiseks ei ole kohane vähendada kaitstavate alade kogupindala, vaid see sõltub kaitsevajadusest.</p> <p>Pakutud meetmed on võimalik tegevus, mis vajab pikemat arutelu. Mitmete ohtlike taimekahjustajate korral rakendatakse tegevuskavasid, mis näevad ette raieid sõltumata sellest kas tegemist on majandusmetsa või kaitsealaga (nt männi laguuss, aasia sikk).</p> <p>EMÜ:</p> <p>On olemas nii mõõdikuna kui ka eraldi tegevuste all. Peamine rõhk on seirel, aga selle juures tuleb arvestada ka prognoosidega.</p> <p>TÜ:</p>	<p>1. Loodusmetsa mõiste on defineeritud metsa aastaraamatus ning selle kohta järjepidevalt SMIga statistikat kogutud. Definitsiooni muutmine ei ole aktsepteeritav, see muudaks statistika võrreldamatuks ja suurendaks läbipaistmatust.</p> <p>2. Lisada tegevus: Toetatakse metsaomanikke, kes on suutnud metsi looduslikult uuendada, sobivate puuliikidega</p>
--	--	--	---	---	--	---

<p>Metsade tootlike funktsioonid e säilitamine ja ergutamine (puiduliste ja mitte-puiduliste):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Juurdekasv ja raie - Ümarpuut - <p>Mittepuidulised saadused</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teenused 	<p>5. Metsa puidulised ja mittepuidulised saadused ja teenused on mitmekesised ning nende kasutamine säilitab metsa elurikkuse, produktiivsuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse.</p>	<p>*Juurdekasvu suhe raiemahtu</p> <p>*Hooldusraiate pindala</p> <p>*Lageraie pindala suhe turbe- ja valikraiate pindalasse</p> <p>*Metsa kõrvalkasutus, nt elanike arv, kes käivad seenel ja marjul ja külustuskoormuse hinnang</p> <p>*Metsaga seotud ökosüsteemiteenused</p> <p>(mittepuidulised saadused ja teenused) on kaardistatud ja hinnastatud</p>	<p>Metsa puidulisi ja mittepuidulisi saaduseid ning teenuseid kasutatakse jätkusuutlikult. Majandatavas metsas keskendutakse lisaks juurdekasvu suurendamisele, mis ühtlasi aitab siduda rohkem süsinikku ja muuta metsad tootlikumaks, ka mitte-puiduliste saaduste ja teenuste arendamisele, võimalusel kombineerides erinevaid eesmärgi. Metsa lisandväärtuse arendamiseks ja mitmekesisemaks kasutamiseks on oluline sõlmida kokkulepped maaomanikuga nii erinevates planeerimisprotsessides kui ka kommertstegevuseks.</p> <p>Selleks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsamajanduslike võtete, sh raiete kriteeriumite kehtestamisel arvestatakse lisaks elurikkusele sotsiaal-majandusliku ja kultuurivaldkonna vajadustega. Selleks analüüsitakse raiemahu alampiiri, mis arvestab kriitiliselt sotsiaal-majanduslikke vajadusi. Lageraie piirpindala on väiksem (5 ha). - Edendatakse mitmekesisemate raievõtete kasutamist, sh läbi metsaomanike teavituse metsaühistute kaudu erametsaomanikke nõustades. - Puidukasutuse kõrval otsitakse võimalusi ka metsa mittepuidulise ressursi paremaks kasutamiseks ja turundamiseks ning metsa kui terviku lisandväärtuse suurendamiseks. Neid võimalusi uuritakse, sh sobilikke metsamajandamise viise, ning tutvustatakse ka metsaomanikele, mh ka metsaühistute kaudu. - Metsi hooldatakse aktiivselt, et tagada nende tootlikkus ja kvaliteetne puit. Samuti vajavad hooldamist inimese elukeskkonda panustavad metsad (nt puhkemetsad). - Raietele võivad kehtida ka ajutised ja/või piirkondlikud erisused vastavalt kohaliku arengusuundi määravatele üldplaneeringutele või kokkulepetele metsaomanikuga. 	<p>EKO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lisada eesmärk: Metsade mittepuiduliste väärtuste säilitamiseks kasutatakse uuendusraiate asemel laialdaselt teisi raieviise. 2. Lisada mõõdik: valikraiate pindala <p>EEML: Lisada FE indikaatorite hulka raidmed?</p> <p>EMPL: Arengekava peab võimaldama majanduslikult jätkusuutliku metsamajandamist ja metsatööstust. Eestis toodetud puittooted pole tulevikus konkurentsivõimelised kui metsamajandamisele ja metsatööstusele on seatud rangemad piirangud kui teistes meie regiooni EL riikides.</p> <p>TÜ, A. Lõhmus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Täiendada alameesmärki: Metsa puidulised ja mittepuidulised saadused ja teenuseid on mitmekesised ning nende kasutamine säilitab metsa elurikkuse, produktiivsuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse. 2. Täiendada I mõõdikut: Metsaga seotud ökosüsteemiteenused on esmaselt kaardistatud ja hinnastatud. <i>(mu meelest on see oluline sõna, sest see protseduur alles areneb ja ilmselt on seda põhjust edaspidi veel palju muuta, mh olenevalt keskkonnateenuste turgudest)</i> 3. Lisada mõõdik: valikraiate pindala (koos II, III ja IV mõõdikuga- <i>kõik need mõõdikud peaksid olema suhtestatud optimaalsesse. Eesmärk ei ole ju võimalikult palju hooldusraieid teha, vaid nende kaudu võimalikult hästi metsa funktsioone edendada jne.</i>) 4. Lisada mõõdik: elanike arv, kes käivad seenel ja marjul 5. Lisada mõõdik: loodusturismi aktiivsus <p>MKM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. III mõõdik: Juurdekasvu saaks indikaatorina kasutada kui see suhestada millessegi. Absoluutväärtusena tekivad vastuolud teiste indikaatoritega. 2. IV mõõdik: Raiemahtudele alam või ülempiiride seadmine ei tundu mõistlikuna. Pigem peaks see olema turu reguleerida. Selles sektsioonis võiks mõõta pigem nende valdkondade lisandväärtust, mis ei ole otseselt seotud puidu saagimisega (loodusturist, marjad jne) 	<p>EKO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tegemist ei ole eesmärgi, vaid tegevuse ettepanekuga. Ei ole ka selge, mida teiste raieviiside all mõeldakse ja puudub selge põhjendus ettepanekule. 2. Mõõdikuna on lisatud lageraie suhe turbe- ja valikraiate pindalasse, kuna see aitab mõõta üldiselt lageraie alternatiivide kasutamist (probleemistikus on välja toodud liigne lageraie kasutamine). <p>EEML: Ettepanek jääb ebaselgeks.</p> <p>EMPL: Ettepanek jääb ebaselgeks või puudub. Konkurentsivõimet on käsitletud 9. alaeesmärgi all.</p> <p>TÜ, A. Lõhmus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alaeesmärki on täiendatud. 2. Täiendus võib pigem kitsendada võimalusi teemaga edasi tegelemiseks ning ei ole selge miks on seda vaja. Vahearuanetes saab ka selgitada, kui sama tegevust on korratud. 3. Lisatud mõõdikuna lageraie suhe turbe- ja valikraiate pindalasse. 4. Metsa kõrvalkasutust oleks vaja mõõta, kuid see vajab edasist tööd, et välja selgitada, millist statistikat riigis kogutakse ja on võimalik koguda. Mõõdik on praegu alternatiivina lisatud (ilmselt küsitluste kaudu saab hinnata). Ressursikättesaadavust kirjeldab pigem ökosüsteemiteenuste hindamine. 5. Ettepanekust ei ole aru saada, mil viisil loodusturismi aktiivsust mõõta. Selle asemel on lisatud ühe võimalusena külustuskoormuse hinnang. <p>MKM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lisatud mõõdikuna juurdekasvu suhe raiemahtu 2. Mõõdikutes ei ole raiemahule alam- või ülempiiri seatud, kuid piirid tulenevad valitud raiestsenaariumist ehk sellest, mida me soovime saavutada (nt kliimavõtmes). Vt metsa kõrvalkasutuse kohta selgitus TÜ 4. ja 5. ettepaneku kommentaar. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tegevustest jätta välja „lisaks juurdekasvu suurendamisele“ kuni ei ole selge ja kokku lepitud, mida juurdekasvu suurendamine endast kujutab 2. Jätta välja tegevustest „Selleks analüüsitakse raiemahu alampiiri, mis arvestab kriitiliselt sotsiaal-majanduslikke vajadusi.“ kuna ei tulene alusuuringust ega huvirühmade konsensusel. 3. Jääb selgusetuks, mis on tegevustes toodud „Lageraie piirpindala on väiksem (5 ha).“ Mis on piirpindala, kust tuleneb 5 ha, millistes metsades see kehtib jne. 4. Ettepanek sõnastada tegevus „Samuti vajavad hooldamist inimese elukeskkonda panustavad metsad (nt puhkemetsad).“ ümber järgmiselt: „Inimese elukeskkonda panustavaid metsi majandatakse püsimeetsana.“
---	---	---	--	--	---	--

<p>Metsa ökosüsteemi de bioloogilise mitmekesisu se säilitamine, kaitsmine ja asjakohane parendamine :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsade puuliigiline koosseis - Uuenemine - Looduslikkus - Võõrpuuliigid - Surnud puit - Geneetilised ressursid - Metsa killustatus - Ohustatud metsa liigid - Kaitstav mets - Enamlevinud metsalindud e liigid 	<p>6. Mets on mitmekesine nii vanuselisel struktuurilt kui ka puuliigiliselt koosseisult ja on uuenenud kasvukohale sobilike puuliikidega. Metsa geneetilisi ressursse säilitatakse.</p>	<p>*Erametsade lageraialade uuenemise osakaal *Noorendike puuliigiline koosseis/ mitmeliigilisus *Eestis erataimlate poolt toodetud metsaistutusmaterjali osakaal erametsas kasutatud metsaistutusmaterjalist *Rajatud seemlate arv *Puuliikide arv, millele on moodustatud geenireservimetsad või tagatud geneetilise mitmekesisuse säilitamine ex situ</p>	<p>Metsa vanuselise struktuuri ja puuliigilise koosseisu kujundamisel on oluline suunata metsaomanikke metsade uuendamisel ja metsakasvatustlike võtete kasutamisel. Sama oluline on sobiliku, eelistatud kohaliku, ja piisava kvaliteetse kultiveerimismaterjali kättesaadavus ehk Eestis peab olema piisav seemne- ja istikuvaru heade omadustega varietetidest. Metsade geneetiline mitmekesisuse säilimine on eriti kliimamuutustega kohanemise võtmes oluline kõigile erinevatele valdkondadele.</p> <p>Metsaomanikke suunatakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsa uuendamisel soodustatakse kasvukohale sobilike, kohaliku päritolu ja eeskätt omamaiste metsataimedega (sh seemnete) kasutamist. - Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamine pikas perspektiivis läbi erametsaomanike metsakasvatustlike tööde motiveerimise ja toetamise. - Metsa uuendamise ja hooldamise võimaluste ning metsaomaniku kohustuste teavitamisel on oluline roll nõustamisel metsaühistute kaudu. - Metsa uuendamisel kasutatakse kvaliteetset kultiveerimismaterjali. <p>Kvaliteetse kultiveerimismaterjali olemasolu tagamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edendatakse kohalike metsataimedega tootmist, seejuures toetatakse riigimetsa majandaja metsataimi riigimetsa tarbeks ja erasektor erametsa jaoks. - Kontrollitakse metsataimedega kvaliteeti, rajatakse järglaskatseid ning uuritakse taimede päritolupiirkondade sobivust. - Riik hoiab ja mitmekesistab vajalikku metsapuude seemnevaru <p>Geneetilise mitmekesisuse tagamiseks:</p>	<p>Märkused: EKO ettepanekud tõstetud vastavalt sisule 7. alaeasmärgi alla koos tagasisidemega.</p> <p>EEML: Lisada mõõdik: imporditud istutusmaterjali osakaal Lisada mõõdik: seemlast pärit seemnete osakaal EMTTL: a) raiesmikud uuendatakse kasvukohale sobilike, kohaliku päritolu ja kohalike taimlate poolt toodetud metsakultiveerimismaterjaliga; b) metsade uuendamisel kasutatakse ainult kvaliteetset, kohaliku päritolu ja kohalike taimlate poolt toodetud metsakultiveerimismaterjali; c) võimalike keskkonnamõjude vähendamise ja vältimise eesmärgil luuakse metsakultiveerimismaterjali tarnijatele, kes tarnivad Eestisse metsakultiveerimismaterjali, mis on kasvatatud täielikult või osaliselt väljaspool Eestit, täiendavad metsakultiveerimismaterjali kvaliteedi ja Eesti keskkonnale vastavuse kontrollimehhanismid ning vastutuse ja keskkonna- ja varalise kahju hüvitamise mehhanismid lõpptarbija ees.</p> <p>EMÜ, P. Kaimre: Jätkata MAK2020s esitatud mõõdiku kasutamist: erametsades tehtud uuendusraiate metsastamise kohta Noorendike puuliigilise koosseisu kasutamine mõõdikuna on küsitav Lisada mõõdik: Uuendatud on 40% erametsade uuendusraie lankidest</p> <p>HTM: Ettepanek on lisada mõõdik, millega tagatakse metsade bioloogilise mitmekesisuse mõõtmine, kuna hetkel esitatud mõõdikud käsitlevad ainult lageraialasid ja noorendikke. Elurikkuse alal on ka OECD-l mitmed head indikaatorid, nt selles konteksti sobiks võib-olla ohustatud taimeliikide osakaal (https://data.oecd.org/biodiver/threatened-species.htm#indicator-chart).</p> <p>TÜ, A.Lõhmus: Lisada mõõdikud: * Segametsade osakaal * Püsimeetsana majandatud puistute pindala * Vanade loodusmetsade pindala</p>	<p>EEML: 1. Mõõdikuna lisatud „Eestis erataimlate poolt toodetud metsaistutusmaterjali osakaal erametsas kasutatud metsaistutusmaterjalist“, mis hõlmab sisuliselt ka tehtud ettepanekut. 2. Teine mõõdik on väga spetsiifiline. Ainult seemla seemnete kasutamine tänases olukorras ei ole mõistlik, kuna seemlaid on vähe ning geneetilise mitmekesisuse säilitamiseks tuleks kindlasti kasutada ka puistutest varutud seemneid. Mõõdikuna võib kasutada rajatud seemlate arvu, et tagada tulevikus parem seemnete kättesaadavus.</p> <p>EMTTL: Ei ole eesmärgi ega mõõdiku ettepanekud. Saab arvestada osaliselt tegevuste planeerimisel. a) Kohalike taimlate tootetu osas ei oldud üksmeelel. See, et raiesmikud uuendatakse kasvukohale sobilike, kohaliku päritolu metsataimedega on kokkulepe olemas. b) Vt eelmist punkti. c) 14.12.2019 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajate vastaseid kaitsemeetmeid. Nimetatud määrus kohustab täiendavalt tarnijaid võtma kasutusele meetmeid parema taimetervise tagamiseks. Maaeluministerium on EL taimetervise määruse valguses täiendamas vastavate sätetega taimekaitseseadust.</p> <p>EMÜ: 1. Nimetatud mõõdik ei anna head ülevaadet. Kuna erametsa uuendatud alade pind arvutatakse turustatud taimekoguste järgi, mida jagatakse uuendusraiate pindalale, aga turberaie korral eeldatakse pigem looduslikku uuenemist, siis tuleks edaspidi mõõdikuna kasutada erametsade lageraie alade uuendamist. 2. Noorendike puuliigilist koosseisu saab hinnata, tehes päringu metsaregistrisse. Näiteks saab teha väljavõtte, kui suurel alal noorendikest on enamuspuuliigi osakaal 70% ja rohkem). Samas ei ole seda mõttekas igal aastal hinnata (uuenemine pika viibega), kuid arengukava lõpp-perioodis hindamine võimaldab hinnata elluviidud tegevuste tõhusust kogu arengukava perioodi jooksul ning seeläbi aitab ettevalmistada järgmise perioodi arengukava.</p> <p>HTM: OECD ei sobi, kuna näitab kõiki taimeliike,</p>	<p>1. Täiendada tegevust „Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamine pikas perspektiivis läbi erametsaomanike metsakasvatustlike tööde motiveerimise ja toetamise“ lisades lõppu „Ei toetata lageraialankide uuendamist.“ Kuna lageraialankide uuendamisele suunatud toetused suurendavad lageraiemajanduse levikut ja moonutavad turgu.</p>
---	---	--	---	--	---	---

<p>7. Metsa elurikkus on säilinud.</p>	<p>*Rohevõrgustiku toimivust on uuritud ja võetud toimivust parandavad meetmed kasutusele *Looduskaitse motivatsioonisüst eemi analüüs ja rakendamine *Metsaelupaigatüüpide seisnud (paraneb) j *Ohustatud metsaliikide osakaal (ei suurene) ja ohustatuse kategooriate muutumine *(Vanade) Loodusmetsade pindala (tuleb esmalt defineerida) / *Ootame ettepanekuid erametsaomanikule piirangute seadmisel õiglase kompensatsioon i hindamise mõõdikuks/</p>	<p>Metsa elurikkuse säilitamiseks ja edendamiseks planeeritakse metsamaastikku terviklikult ja ruumiliselt, sh läbi toimiva rohevõrgustiku koos tuumalade ja koridoridega, selleks täiendatakse ka metsaomanikule suunatud motivatsioonisüsteemi. Elurikkuse säilimise tagavad kaitstavad metsad ja sobilikud metsamajandamise võtted.</p> <p>Seda aitavad saavutada järgmised tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Töötatakse välja metoodika metsade killustatuse hindamiseks. - Metsade killustatuse vähendamiseks määratakse rohevõrgustiku mittefunktsionaalsed piirkonnad ja parandatakse rohevõrgustike kvaliteeti. - Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpidele koostatakse tegevuskavad ning tagatakse nende säilimine riigimaal ka piiranguvõõndis ja väljaspool kaitstavaid alasid - Jätkatakse kaitsealade ümbertsoneerimist metsaelupaigatüüpide kaitse tagamiseks. - Metsade elurikkuse säilitamiseks on loodud erametsaomanikele eesmärgipärane motivatsioonisüsteem, sh arvestades vajadusega väljaspool Natura võrgustikku olevates piiranguvõõndites saamata jäänud tulu kompenseerimiseks. Piirangute seadmisel hinnatakse majanduslikku mõju metsaomanikule, mille alusel arvutatakse välja rahalise kompensatsiooni summa. - Metsaomanikud järgivad metsamajandamise head tava ja metsi sertifitseeritakse jätkuvalt. - Metsaühistute kaudu on tagatud erametsaomanike nõustamine erinevatest metsa majandamisvõtetest, sh linnustikku säästvatelt võtetelt, ning metsaomaniku kohustustest. 	<p>EKO I (ümber tõstetud vastavalt eesmärgi sisulisele seosele)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Muuta eesmärk asjakohasemaks, sõnastades see järgmiselt: Metsamajandamise tulemusel ei sure Eesti omamaised liigid välja. Metsalindude arvukus kasvab, põlismetsaelustik säilib. Raieid tehakse tasemel ning uuendusraied sellises vanuses ja pindalal, mis ei ohusta Eesti metsade elurikkust. Metsa geneetilisi ressursse säilitatakse. 2. Lisada mõõdikud: <ul style="list-style-type: none"> *Ohustatud liikide arv ja ohustatuse kategooriate muutumine *Ohustatud liikide arvukuse ja elupaikade seire *Metsalinnustiku arvukus * Kevad-suvise raierahu järgimine * Iga-aastased raiemahud * Loodusmetsade pindala <ol style="list-style-type: none"> 1. Lisada eesmärk: Loodusmetsade raiumine lõpeb. Loodusmetsade pindala hakkab kasvama. 2. Lisada mõõdikud: <ul style="list-style-type: none"> * Loodusmetsade pindala * Ülepinnaline vääriselupaikade inventuur teostatud <p>EKO II:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lisada eesmärk: Riigimetsades on kehtestatud säästva metsanduse põhimõtteid järgiv planeering. 2. Lisada eesmärgis sõna „terviklikult“ järele sõna „ruumiliselt“ 3. Lisada mõõdik: Metsade majandamist planeeritakse ruumiliselt. <p>EEML: Üldplaneeringu ülesandeks on rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine</p> <p>Lisada mõõdik: väljaspool Natura võrgustiku olevates piiranguvõõndites saamata jäänud tulu kompenseerimine</p> <p>EMPL: Parandatakse kaitse kvaliteeti. Selleks seatakse arengukava perioodiks konkreetset ülempiirid rangelt kaitstavate metsade ja kaitsealade pindala osas, et jätkuks vahendeid reaalselt vajalike meetmete rakendamiseks.</p> <p>TÜ, A.Lõhmus: Täiendada alameesmärki: Metsa elurikkuse ja elukeskkonna säilitamiseks ja edendamiseks planeeritakse metsamaastikku terviklikult, sh läbi toimiva rohevõrgustiku koos tuumalade</p>	<p>Üleüldine märkus: võtsime eesmärgist välja elukeskkonna, et eesmärk oleks kitsamalt suunatud (elurikkusele, mitte inimestele) ja selgem. Elukeskkonna osa on tõstetud eesmärgi nr 2 juurde, kuna ka üldplaneeringute koostamine on ruumiline planeerimine. Samuti lühendasime eesmärki, viies välja tegevused ja tõstes need ümber tegevuste veergu.</p> <p>EKO I:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetatud ettepanekud on head, kuid vajavad kontsentreerimist ning kohati võiks pigem kaaluda looduskaitse tegevuskava juures. Seatud eesmärk on piisavalt lai, et arvestada metsamajandamise tegevustega (metsamaastiku planeerimine, sh rohevõrgustikud - mille peamine olulisus on just elurikkuse säilitamisel ning funktsionaalsetena võimaldavadi elurikkuse säilimise tagada) ning samuti looduskaitsega (sh põlismetsade temaatika). Eesmärgis on elurikkuse säilitamine täiendatud sõnaga edendamine. Raievõtted on konkreetset tegevused ja alaeesmärk ise juba ütleb, et elurikkust säilitatakse ja edendatakse (ei saa ju siis ohustada). Metsa geneetiliste ressursside säilitamine on kajastatud alaeesmärgis nr 6. 2. Mõõdikud: Lisatud mõõdik: ohustatud metsaliikide osakaal ja ohustatuse kategooriate muutumine. Teise ettepaneku mõte ei ole selge, kuna ka täna seiratakse - mida sellega juurde saame? Metsalinnustiku arvukust mõjutavad erinevad faktorid, sh globaalsed, samuti puuduvad konkreetset seosed linnustiku arvukuse ja metsaraie vahel ning kokkuvõttes ei pruugi mõõdik anda sisendit metsanduse arengukava toimimisele. Ohustatud metsaliikide osakaal hõlmab ka ohustatud metsalinde. Kevad-suvise raierahu järgimise mõõdik jääb arusaamatuks - kuidas ja mida täpsemalt siin mõõdetakse? Raiemaht ei ole selle eesmärgi mõõtmiseks asjakohane mõõdik (mida eesmärgist mõõdetakse?). Loodusmetsade pindala - eelnevalt on vaja selgitada, mida siin mõeldakse ning mõistet tuleb ühtlustada (KeM tegeleb). Veelgi enam, ei ole selge, kuidas loodusmetsade pindala saab 10 aasta jooksul kasvada. Vääriselupaikade inventuur on esimese eesmärgi all mõõdiku ja tegevusena. <p>EKO II:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ettepanekut hõlmab juba välja toodud 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ei saa nõustuda metsamajandamisest mõjutatud elustikuga seotud mõõdikute viimisega looduskaitse tegevuskavasse. 2. Ettepanekud ja kommentaarid tegevuste osas haruldaste metsaliikide taastumiseks ja loodusmetsade pindala säilitamiseks ja suurendamiseks: Siin tuleb meetmega minna detailsemaks. Kuna peamiselt on metsaraiete mõju all põlismetsaelustik ning meil on loodusmetsi väga vähe alles ning kaitsealade metsad on suhteliselt noored, siis tuleb põlisel metsamaal järgmised 20 aastat hoiduda raiumast 100 aastast vanemaid metsi. Samuti on asjakohane range kaitsega alade tüpoloogilise esinduslikkuse saavutamine siin meetmena kirja panna. Lisaks teeme ettepaneku tõsta haava raievanust kaitsealadel ja piiranguvõõndites 110 aasta peale, mujal metsmaal 90 aasta peale. Samuti tekib MAKi alusuuringu kohaselt just kuusikutes elurikkuse kadu läbi suurstruktuurise ja surnud puidu kao ning vanade metsade vähenemise. Lahenduseks kuuse raievanuse tõstmine järjepidevalt metsamaal 90 aastale I-III boniteediga muldadel, samuti kaitsealade piiranguvõõndites ja hoiualadel. Põlenguid, tormimurde ja üleujutusi (näiteks kopra tegutsemise tagajärjel tekkinud) tekib metsamaastikku pidevalt. Tekkivaid häiringuid peab nii looduskaitsealadel (juhuil kui see ei lähe vastuollu kaitse-eesmärgiga) kui ka majandusmetsas senisest enam säilitama. Olemasolevates puistutes, kus peapuuliigiks on tamm, saar, pärn, vaher, jalakas või künnapuu tuleb majandada lageraiele alternatiivsete võtetega kindlustades, et laialehised puud oleks olemas ka järelkasvus ning et esimeses rindes oleks neid pidevalt olemas vähemalt 30% täiuse juures
---	--	--	---	--	---

<p>Kaitsefunktsioonide (eelkõige mulla ja vee) säilitamine ja sobilik edendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaitsefunktsiooniga metsad (muld, vesi jm ökosüsteemi funktsioonid; taristu ja majandatavad loodusressursid) 	<p>8. Erinevad metsa ökosüsteemi funktsioonid on säilinud.</p>	<p>* Läbi on viidud ökosüsteemiteenuste hindamine, sh vee, õhu ja metsa omavahelise suhte osas</p>	<p>Metsa kaitsefunktsioonid (eelkõige mulla ja vee kaitse) on osa metsa ökosüsteemi teenustest. Esmalt tuleb koguda andmeid nende teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse kohta, misjärel on võimalik hinnata ka vajalike meetmete võtmist.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Läbi on viidud ökosüsteemiteenuste hindamine, sh vee, õhu ja metsa omavahelise suhte osas. See loob edaspidiseks visiooni, kuidas metsa ökosüsteemiteenused panustavad teiste elupaikade kõrval ökosüsteemidesse. - Kaitsefunktsioonidega metsad on defineeritud ja kaitse tagatud. 	<p>EKO: 1. Lisada mõõdik: Lageraietele alternatiivsed majandamisvõtted on kasutusel ja on osa metsaomanike nõustamissüsteemist</p> <p>EEML: kaitsekorralduskavaga saab planeerida kitsemetsa kasutust, riigimetsa kasutust planeerib metsamajandamise kava, erametsas planeerib kasutust omanik vastavalt kehtestatud regulatsioonidele. Lisada eesmärki: Kaitsemetsade kasutuse ..</p> <p>EMÜ, P.Kaimre: Mõõdiku sõnastus vajab muutmist, nt Erinevate kaitsefunktsioonide tagamiseks on kehtestatud vajalikud regulatsioonid</p> <p>HTM: I mõõdik: <i>Juhime tähelepanu, et käesoleval esitatud mõõdiku puhul mõõdetakse regulatsioone aga mitte sisulist tegevust. Kuna alaeesmärk on seotud kaitsealadega, siis teeme ettepaneku võtta kasutusele OECD kaitstud elupaikade (protected areas) indikaatori.</i></p> <p>TÜ, A.Lõhmus: Lisada mõõdik: Piiranguvööndite metsade majandamine lähtub nende kaitse eesmärgist</p>	<p>Üldine märkus: Ökosüsteemiteenuseid käsitletakse ka 5. eesmärgi juures, kuna need hõlmavad mõlemat, kohati on aga siin isegi asjakohasemad. Eesmärk on sõnastatud paremaks, eemaldades otseselt tegevused.</p> <p>EKO: Ettepanek jääb ebaselgeks, kuna mõõdikuna on tegemist jah/ei hinnangut võimaldava mõõdikuga. Ka praegu on algtase jah (kas soovitakse, et see säiliks?). Sisuliselt on käsitletud teiste alaeesmärkide juures.</p> <p>EEML: Antud punktis käsitletakse kaitsefunktsioonidega metsi. Kaitsefunktsioonidega metsad on näiteks veekaitsevööndid ning kohalike omavalitsuste loodud kaitsealad (metsaseaduses: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohtu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud mets). Kogu metsa kasutuse planeerimisel tuleb arvestada, et kaitsefunktsioone pakkuvad metsad oleksid kaardistatud ja vastavalt majandatud, mis võimaldab säilitada metsa ökosüsteemi funktsioone laiemalt kui vaid saaduste ja teenuste majanduslikuks kasutamiseks (nt vee kaitse jm).</p> <p>EMÜ: Eemaldasime selle mõõdiku ja asendamise ökosüsteemiteenuste hindamisega. Varasem väljapakutud mõõdik oli liiga hägune. Võimalik, et tekib vajadus alaeesmärgi paremaks sisustamiseks pärast ökosüsteemiteenuste kaardistamist ja hindamist (sel aastal).</p> <p>HTM: Tegemist ei ole kaitsemetsaga SMI mõistes, vaid kaitsefunktsioonidega metsaga (vt selgitust vastuses EEMLile). Kaitsefunktsioonidega metsad ei ole seaduses defineeritud, kuid rahvusvaheliselt (nt FE raamistikus) peame sellest aru andma. Teemaga võiks tegeleda ja definitsiooni täpsustada. Nõustume, et mõõdik oli liialt laialivalgus ja on asendatud uue mõõdikuga.</p> <p>TÜ: Kaitsefunktsioonidega metsadeks ei loeta piiranguvööndi metsi. Seega ei ole ettepanud mõõdik asjakohane.</p>	
--	---	--	--	--	--	--

<p>Teiste sotsiaalmajanduslike funktsioonide ja tingimuste säilitamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsaomand - Metsandussektori panus SKP-sse - Metsaettevõtete puhastulu - Investeeringud metsadesse ja metsandusse - Metsasektori töäjõud - Töötervishoid ja tööohutus - Puidu tarbimine - Puidukaubandus - Puiduenergia - Vabaajategevus metsades 	<p>9. Metsa mitmekesise kasutuse potentsiaal on realiseeritud ja metsaomanike sissetulekuallikad mitmekesised. Metsasektor on konkurentsivõimeline .</p>	<p>*Erametsaomanike arv ja keskmine metsaomandi suurus, sh füüsiliste isikute osakaal nii erametsaomanike arvust kui metsaomandist</p> <p>*Metsasektori ja metsa kõrvalkasutussektorite panus SKP-sse</p> <p>* Tootlikkus hõivatu kohta metsasektoris</p> <p>*Tööhõive metsa kõrvalkasutussektorites/ tootlikkus hõivatu kohta metsa kõrvalkasutussektorites</p> <p>*Metsaühistutega liitunud metsaomanike arv ja nende omandis oleva metsamaa pindala</p> <p>*Metsaettevõtete puhastulu</p>	<p>Terviklikum ja järjepidev metsaomand võimaldab omalikul pikemalt planeerida tegevusi oma metsas, sh leida võimalusi metsa mitmekesisemaks kasutuseks. Sama oluline on mitmekesise kompetentsiga, samuti uudsete ja keeruliste kompetentsidega inimeste töötamine metsasektoris. Keerulised kompetentsid ja läbimõeldud metsakasutus aitavad kaasa metsasektori konkurentsivõimelisusele ning koos kohapealse väärimisega aitavad töökohti pakkuda ka maapiirkondades.</p> <p>Selleks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ühtlustatakse metsanduse ja põllumajanduse maksupoliitikat. - Tõhustatakse maksusüsteemi eesmärgiga peatada füüsilisest isikust metsaomanike arvu vähenemine. - Kommertstegevuse metsas lepib kolmas isik maaomanikuga kokku. - Metsaühistud toimivad edukalt, toetavad erametsanduse arengut ja jätkusuutlikkust ning nende kaudu suunatakse metsaomanike ühistegevust. - Kutse- ja kõrgharidus ning täiendõpe ja ka töötajate oskused vastavad sektori tuleviku tööturu vajadustele. Selleks kaasatakse tasemekoolitusel, täiend- ja ümberõppel kutseõppeasutusi ja kõrgkooli. - Toimib koostöö koolid, KOV, ettevõtjate ja nende võrgustike vahel. - Metsasektor annab olulise panuse SKP-sse, seejuures on eelisarendatud töötleva tööstuse lisandväärtuse tõstmine. - Metsa väärimisel ja kasutamisel teadlike ning kvalifitseeritud töötajate hõivamise tagamiseks on oluline, et valdkonna tööandjad ja muud huvigrupid on kaasatud kutseõppeasutuste ja kõrgkoolide tasemeõppe õppekavade koostamisse. 	<p>ELTÜ:</p> <p>Eesmärgi saavutamiseks on vaja, et piisavalt suur osa metsast jäetakse otseselt kasutamise mitmekesistamiseks, st lageraietest või rangete liikumispiirangutega looduskaitse alt välja. Lageraie lanke ja rangete liikumispiirangutega metsa on väga keeruline kui mitte võimatu puhke eesmärgid kasutada. Mis tingimustele mitmekesistamise potentsiaali realiseerimiseks vaja minev mets vastama peab ja kui palju seda vaja on, peab eraldi paika panema. Erald mõõdik võiks olla: tööhõive metsa kõrvalkasutus sektorites.</p> <p>EMPL:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Mõõdik metsasektori ja muudest sektoritest teenivate sektorite panus SKP-sse. •Peaks olema hinnatud metsasektori mõju maapiirkondade toimetulekule. Sektori osakaalu regioonis loodavast kogulisandväärtusest ja tööhõivest. •Samal metoodikal põhinedes peaks olema regionaalselt hinnatud teised olulisemad metsa kõrvalkasutusega tegelevad sektorid (loodusturism jne) <p>HTM:</p> <p>Täiendada alameesmärki: OSKA sidusus MAK2030-ga - OSKA eesmärgid on sidustatud MAK2030-ga, tasemekoolitusel, täiend- ja ümberõppel kaasatakse kutseõppeasutusi ja kõrgkooli Toimiv koostöö koolid, KOV, ettevõtjate ja nende võrgustike vahel.</p> <p>MKM:</p> <p>I mõõdik: Efektiivsuse seisukohalt ei ole eriti hea kui metsaressurss on väga killustatud. Samuti on raske eesmärgi seada kui korraga seirata nii metsaomandi suurust kui omanike arvu. Metsa koguhulk jääb ju ikkagi samaks. Ühe näitaja puhul peab siis seadma eesmärgiks vähenemise.</p> <p>III mõõdik: Lihtsalt hõive mõõtmine automatiseerimise ajastul ei ole eriti mõttekas. Pigem tootlikkuse hõivatu kohta. Või siis mõõta sektoris toimetavate teadlaste inseneride arvu (teadus ja arenduskulusid).</p> <p>TÜ, A.Lõhmus:</p> <p>Lisada mõõdik: Metsade tervisekasud on hinnatud</p> <p>EEML (alameesmärgi nr 1 juurest)</p> <p>Lisada alameesmärki: Ühistegevuse suunamine metsaühistute kaudu</p>	<p>Üldine märkus: Vastavalt sobivusele on siia tõstetud ka metsaühistute teemad eesmärgi nr 1 juurest, kuna need aitavad nimetatud eesmärgi saavutada.</p> <p>ELTÜ:</p> <p>Mõõdikuga arvestatud praeguses etapis. Selgitame võimalusi sellise statistika kogumiseks.</p> <p>EMPL:</p> <p>Metsanduse arengukava ei saa suunata kõigi teiste valdkondade panust SKP-sse, mistõttu muude sektorite panuse mõõtmine ei ole asjakohane.</p> <p>II mõõdiku ettepanek: tööhõive on asendatud tootlikkusega hõivatu kohta metsasektoris. Regiooni kaupa tootlikkuse ja panuse andmine SKP-sse ei ole põhjendatud, kuna metsanduse arengukava ei suuna iga regiooni tegevust ning eesmärgi saavutamist tuleb mõõta riigi tasemel.</p> <p>HTM:</p> <p>Tegemist on pigem vahendiga (meetme või tegevusega), kuidas saavutada eesmärki, mitte eesmärgi endaga. Tegevuste planeerimisel esitatud ettepanekutega enamasti arvestatud.</p> <p>MKM:</p> <p>Mõlemat mõõdikut tuleb hinnata läbi analüüsi (ka MAK2020 juures tehtud). Täiendasime mõõdikut veelgi, kuna oluline on ka füüsiliste isikute osakaal ja analüüs annab ka sellele vastuse. Kõigi mõõdikute puhul tuleb alles lisada ka suurenemine/ vähenemine/jätkumine.</p> <p>III mõõdik: Arvestatud.</p> <p>TÜ, A.Lõhmus:</p> <p>Keeruline praeguse ettepaneku põhjal hinnata, kas on realiseeritav mõõdik (kui palju mets inimese tervist mõjutab - nt, kui linnainimene üldse metsas ei käi). Vajab konkreetsemat ettepanekut, kuid sobib pigem 2. või 11. eesmärgi mõõdikuks (vajab ka eesmärgi ümbersõnastamist).</p> <p>EEML:</p> <p>Alameesmärki täiendatud ei ole, kuna ettepanek on pigem tegevus, millega alameesmärki saavutada. Mõõdik on lisatud.</p>	<p>1. Praeguse metsaühistute korralduse juures ei saa nõus olla mõõdikuga „Metsaühistutega liitunud metsaomanike arv ja nende omandis oleva metsamaa pindala“ ja sellele vastavate tegevustega</p>
---	---	--	--	--	--	--

<p>10. Puit asendab taastumatuid ja keskkonakahjulikke materjale vastavalt väärimispotentsiaalile erinevates kasutusalaades, sh energeetikas, eelistatult võimalusel pika kasutuseaga toodetena ning on oluline osa biomajanduses t. Metsasektor loob kodumaisele puidule maksimaalset lisandväärtust koha peal.</p>	<p>*Eestis kasutatava tööstusliku ümarpuidu (peen- ja jämpalk, paberipuu) suhe raiutud tööstusliku ümarpuidu kogusesse/või Eestis pikaealiste puittoodete tootmiseks kasutatava tööstusliku ümarpuidu (jämepalk, paberipuu) osakaal raiemahust (tüvepuit) *Puitu väärimavate ettevõtete loodav lisandväärtus töötaja kohta *puidutöötlemise teadus- ja arendusinvesteeringute maht *Ökoinnovatsioonid ja ringmajanduse indeksid? *Investeeringud metsadesse ja metsandusse</p>	<p>Puit on oluline taastuv ressurss, mida keskkonakahjulike ja taastumatute materjalide asemel kasutades tekib asendusefekt, mis läbi panustatakse kliimaeesmärkide saavutamisse. Sellega tuleb arvestada ka puidu tarbimisel ning eelistada süsiniku pikaajalist talletamist. Vajalik on välja töötada uusi tehnoloogiad, mis võimaldavad puiduressursi, sh ümarpuidu ja madalakvaliteedilise ressursi kohapealset väärimist ja mitmekülgset kasutamist, mis ühtlasi aitab tõsta metsandussektori lisandväärtuse potentsiaali.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Puidule on leitud uusi kasutusvõimalusi ja väljundtooted on funktsionaalsemad, puidu kasutust soodustatakse nii ehituses kui ka mujal, samuti puidu taaskasutamist või ahelkasutamist. - Metsatööstus on hakanud tõhusamalt kasutama nõ raskesti töödeldavat (standardpuidust keerulisemat) ja majanduslikult väheväärtuslikku puitmaterjali. Metsatööstus teeb tihedat koostööd teadusega. - Uuritakse ümarpuidu kohapealset väärimist ja mitmekülgset kasutamise võimalusi. - Edendatakse ja toetatakse valdkonna teadus- ja arendustegevust, sh puiduliste ja mittepuiduliste metsasaaduste ja teenuste innovaatilist kasutamist ja uute tehnoloogiate väljatöötamist - Suurendatakse kompetentsi ja teadlikkust (erinevad puidukasutusviisid, paberi- ja puitmassi tootmine, biotehnoloogiad, puitmaterjalid, biorafineerimistehnoloogiad, biomaterjalid, biokemikaalid, bioplastik, saetööstus jm). - Avalikkusele jagatakse järjepidevalt teavet metsandussektori erialaõppe võimalustest sh suunatakse õppijaid erialast haridust omandama stipendiumite pakkumisega eraettevõtjate ja 	<p>EKO: 1. Muuta eesmärgi sõnastust järgmiselt: Puit asendab taastumatuid ja keskkonakahjulikke materjale pika kasutuseaga toodete näol. Metsasektor on mitmekesine ja loob kodumaisele puidule maksimaalset lisandväärtust koha peal. 2. Lisada mõõdik: pikaealiste puidutoodete osakaal EEML: Lisada mõõdik: imporditud ümarpuidu maht Lisada mõõdik: perioodi jooksul puidutöötlemise tehtud investeeringute maht EMPL: Oluline on, et energiamahukate materjalide asendamisel pöörduks tagasi traditsiooniliste kasutusviiside juurde (nt puidu kasutamine ehituses). See nõuab ka tarbija teadlikkuse tõstmist toodete ja teenuste CO2- ja keskkonajalajälje kohta, et nad saaksid teha teadlikumaid valikuid. Ümarpuidu impordi võimalused seoses kliimaeesmärkidega vähenevad (ümarpuit sisaldab ´ ´ 50 % vett ja seetõttu transport oluliselt energiamahukas) Puitu kasutatakse vastavalt turutingimustele kujunevatele kasutusalaadele, eelistades kohapealset väärimist ETEK: Energeetikas kasutatakse aktiivselt puitu ja muud biomassi ning eelistatakse ressursi tõhusat kasutamist Lisada mõõdikud: *taastuvenergia osakaal summaarsest lõptarbimisest *puitkütuste osakaal soojussektoris, sh töhusates kaugküttevõrkudes edastatavast soojusest *puidust koostoodetud elektrienergia suhe kondensatsioonirežiimil toodetud elektrienergiasse MKM: I mõõdik: Siin võiks olla nii ümar kui ka küttepuit (pelletid). Küttepuit on ka pigem ikka väärimat puit. Võik kaaluda indikaatorit, mis mõeldab lisandväärtust iga raiutud (kasutatud) tihumeetri kohta. Kaugem eesmärk peaks olema puidu maksimaalne väärimine Eestis. HTM: II mõõdik: Palume täpsustada mõõdikut.</p>	<p>EKO: 1. Ettepanek vajab põhjendamist. Metsa raiel saadakse ka sellist puitu, mis pika kasutuseaga toodete tootmiseks ei sobi ning seni, kuni ei ole arendatud piisavalt tehnoloogiad, mis võimaldavad sellise puidu kasutamist pika kasutuseaga toodete tootmiseks, ei ole arusaadav, miks seda puitu või puidu jääke ei või kasutada biomajanduses. Pika kasutuseaga toodete eelistamine sisse viidud. Teine ettepanek on ebaselge - mida mõeldakse mitmekesise metsasektori all? Metsa mitmekesise kasutuse potentsiaali realiseerimine ja metsaomanike sissetulekuallikate mitmekesistamine on eelmises alaeesmärgis kirjeldatud ning toetab ka seda alaeesmärki. 2. Pakutud välja mõõdiku sõnastusvariandid. EEML: Ettepanek vajab selgitamist: millist osa eesmärgi täitmisest näitab imporditud ümarpuidu maht. Teine ettepanek arvestatud korrigeeritud sõnastuses, kuid vajab veel hindamist, kas on realiseeritav. EMPL: Metsasektor loob kodumaisele puidule maksimaalset lisandväärtust koha peal tähendab mh seda, et vähendatakse transpordi rolli ja selle kaudu keskkonajalajälge. Kliimaeesmärkide saavutamiseks on oluline puidu kasutamist suunata eeskätt pika kasutuseaga toodete tootmiseks. ETEK: Energeetikas saab puitu kasutada vastavalt väärimispotentsiaalile, mis tähendab seda, et energeetikas peaks eelistatult kasutama puitu, mida mujal kasutada ei saa. Biomassi kasutamine taastumatute energiaallikate asemel on osa energeetika arengukavast. Väljapakutud mõõdikud ei ole sobilikud metsanduse arengukava kontekstis ning kohati lähevad üldiste ühisosadega vastuollu. Näiteks, taastuvenergia osakaal on laiem mõõdik kui metsanduse arengukava saab suunata ning sobib pigem energeetika arengukava mõõdikuks. MKM: Mõõdikud: Küttepuidu mõõdikuna kasutamist tuleb täpsustada ehk mil viisil seda mõjutame ja kuidas see eesmärki aitab saavutada. Küttepuidu osakaal sõltub mh paljuski sellest, milline on meie metsadest saadav ressurss, mida omakorda mõjutavad erinevad tegurid</p>	<p>1. Lisada tegevustesse: „Riiklike säästlikkuskriteeriumite väljatöötamine ja kehtestamine energeetikas kasutatavale puidule.“ Sisuliste ning parimal teadmisel põhinevate säästlikkuskriteeriumite kehtestamine aitab vältida olukorda, kus energeetika keskkonakaitselistest kaalutlustest tulenevaid eesmärke täidetakse kliimat ja elustikku otseselt kahjustaval viisil. Uuel kümnendil rakenduv taastuvenergia direktiiv näeb ette puidu põletamise säästlikkuse kriteeriumid, ent need pole piisavad tõelise keskkonakaitselise mõju saavutamiseks ning direktiiv lubab neid riiklikul tasemel täpsustada ja kitsendada. Eelmise direktiivi perioodil kasutasid sarnast võimalust mitmed liikmesriigid. Eesti riiklike säästlikkuskriteeriumite väljatöötamine peab kindlasti toimuma avatult ning kaasaval viisil.</p>
---	--	--	---	---	--

<p>11. Mets on osa Eesti rahvakultuurist, kultuurilised väärtused on hoitud ning olemas on võimalused rekreatiivseks kasutuseks, sh juhendatud tegevusteks ning loodusturismiks.</p>	<p>*Maakondade arv, kus ajalooliste looduslike pühapaikade inventuur on lõpetatud * Metsa puhkealade arv/ pindala *Metsa loodud matkaradade arv/pikkus *Riigimetsa külastusalade külastajate arv ja rahulolu</p>	<p>Metsarikkas riigis on metsal ühiskonnas ja rahvakultuuris oluline roll. Mets pakub võimalusi taastada vaimset ja füüsilist heaolu ja tervist ja panustab puhkekeskkonnana rahvastiku tervisenäitaja paranemisse. Metsa kultuuriliste väärtuste määramine ja nende avalik esitlemine võimaldab neid väärtusi hoida.</p> <p>Selleks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mäluasutused jt kultuuriinstitutsioonid ning metsasektor jt metsaga seotud sektorid teevad koostööd, mistõttu avalikkus on teadlikum metsa ja metsanduse rollist Eesti ajaloos. - Metsanduse ning selle ökoloogiline, majanduslik ja (pärand)kultuuriline tähtsus on loimitud erinevate üldhariduse õppeainetega (nt matemaatika, keeleõpe, ajalugu) - Tänu sihitud teavitus- ja turundustegevustele on rohkem inimesi leidnud tee matkaradadele ning tajuvad metsa kui suurepärase vabaaja veetmise kohta. - Parandatud on metsade ligipääsetavust erinevate valdkondade üleselt koostööd tehes ning erinevaid digitaalseid lahendusi kasutusele võttes. - Loodud on uusi puhkemetsi ja matkaradasid, olemasolevaid hooldatakse. - Giidide ja muude metsandusega seotud aktiivtegevuste läbiviijate oskuseid õpitakse koostöös kutseõppeasutustega. - Lõpetatud on ajalooliste looduslike pühapaikade inventuur, mille andmestik on avalik (sh metsaregistris) ning metsas planeeritavate tööde tegemisel kohustuslik arvestada. - Ajaloolised looduslikud pühapaigad ja metsas asuvad pärandkultuuri/kultuuripärandi objektid on paremini teadvustatud ja hõlpsamini leitavad, muuhulgas mobiilsete rakenduste abil 	<p>EKO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lisada eesmärk: Riigimetsas on ökoloogilised, sotsiaalsed ja kultuurilised aspektid majanduslikega võrdselt arvesse võetud. 2. Lisada eesmärk: Metsad peavad tagama kohalikele kogukondadele erinevaid sissetuleku- ja eneseteostusvõimalusi ning aitama hoida inimeste tervist, elukvaliteeti ja kodutunnet. <p>ELTÜ:</p> <p>Ei piisa ainult mõõdikustest mis mõõdavad puhkealade arvu ja pindala ning matkaradade pikkust. On vaja ka mõõdikut taristu metsakeskkonna kvaliteedi kohta, et ei oleks võimalik olukord, kus riigimetsa puhkealadel ja matkaradade ääres tehakse intensiivseid lageraiet. Ainuküsi pindala ja kilomeetrid ei loe, sest puhkeala lageraielangil annab küll pindala, aga sellel puudub kvaliteet ja reaalse kasutamise võimalus.</p> <p>EEML:</p> <p>Ajaloolised looduslikud pühapaigad võetakse kaitse alla muinsuskaitseaduse alusel.</p> <p>Lisada mõõdik: Ajalooliste looduslike pühapaikade pindala ja arv - asendada alloleva tekstiga</p> <p>Lisada mõõdik: Mälestiseks tunnistatud ajalooliste looduslike pühapaikade pindala ja arv</p> <p>EMPL:</p> <p>mõõdikuks ei saa olla kvantiteet (ajalooliste pühapaikade pindala ja arv)</p> <p>HTM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Täiendada alameesmärki: Mets on osa Eesti rahvakultuurist, kultuurilised väärtused on hoitud ning loodud on võimalused metsa rekreatiivseks kasutuseks <u>sh juhendatud tegevusteks ning loodusturismiks.</u> 2. Lisada mõõdik: Üldhariduskoolide õppetegevuse mitmekesistamiseks metsanduslike õppematerjalide väljatöötamine ja kättesaadavaks tegemine; õpetajate, täiendkoolituste korraldamine 3. Lisada mõõdik: Kodanikuteaduse projektide käivitamine <p>MKM:</p> <p>III mõõdik: See ei ole eriti asjakohane indikaator. Pühapaiku on nii palju kui neid on ja nende juurde tekitamine ei tundu mõistlik. Seetõttu on ka raske</p>	<p>EKO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ei ole selge, kuidas sellist eesmärki mõõdetakse (kuidas mõõdetakse erinevate aspektide väärtust ja võrdsust), mistõttu ei saa eesmärgina ka kasutada. Lisaks on laiem antud alameesmärgist, kus käsitletakse peamiselt metsa kultuurilist rolli. Ka arengukava üldeesmärk käsitleb erinevate valdkondade tähtsust (mitte ainult riigimetsas), kuid on jäänud sõnastuses teistsuguseks. 2. Tegemist on kohalikel tasanditel tehtavate planeeringute eesmärkidega (I osa). Siin aga tuleb arvestada, et metsal on omanik ning ei ole võimalik seada eesmärki, mis tähendab ühe omandi pealt sissetuleku teenimist kolmandatele isikutele ilma vastavate kokkulepeteta. Ülejäänud eesmärgi osade saavutamist on keeruline mõõta ning jäävad liiga loosunglikeks (nt kuidas mõõta kodutunnet, metsade rolli elukvaliteedis ja tervises). Neid võib lugeda osaks 2. eesmärgi uuest sõnastusest (elukeskkonna hoidmine). <p>ELTÜ:</p> <p>Taristu metsakeskkonna kvaliteeti aitab väljendada külastajate rahulolu (lisatud mõõdikutesse).</p> <p>EEML, EMPL ja MKM:</p> <p>Ühisstsenaariumis üldindikaatorite all on ühine kokkulepe: Lõpetatud on ajalooliste looduslike pühapaikade inventuur /.../. Oluline on teada, kus ajaloolised looduslikud pühapaigad asuvad, mida saadakse teada inventuurimisel. Inventuuri saab väljendada numbriliselt, inventuuride läbiviimist saab hinnata ka läbi teostatud inventuuride arvu (nt, mitmes maakonnas on inventuur läbi viidud). Mõõdiku sõnastust on muudetud.</p> <p>HTM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Arvestatud. Palume täpsustada, mis on täpsemalt juhendatud tegevused. 2. See on osa 1. alaeesmärgist ja sobib sinna tegevuste alla. 3. Ettepanek vajab sisulist selgitamist (mida mõõdab, millised vahemikud jms). <p>MKM:</p> <p>Pindala on asendatud maakondade arvuga, kus ajalooliste looduslike pühapaikade inventuur on lõpetatud.</p> <p>TÜ:</p> <p>Võimalik on mõõta riigimetsa külastajate arvu (lisatud mõõdikutesse). Teine ettepanek on samuti arvestatud, seotud esimesega.</p>	
---	--	--	--	---	--

<p>12. Metsataristu on planeeritud keskkonna-, elurikkuse- ja kliimaeesmärgi dega kooskõlas ning võimaldab täita erinevaid metsa sotsiaalmajanduslikke funktsioone.</p>	<p>*Keskonnakaitseks vajalike rajatiste koguarv *Taastatud märgalade arv *Metsateede pikkus (km) *Metsateed ja -kuivendussüsteemid on korras *Kuivendussüsteemide negatiivset mõju leevendavad meetmed on rakendatud</p>	<p>Metsataristu rajamine ja hooldamine omab olulist keskkonnamõju, kuid teisalt on vajalik erinevate sotsiaal-majanduslike vajaduste täitmiseks. Head teed metsade vahel võimaldavad metsa tõhusalt majandada ning tagavad nii kohalike elanike läbipääsu kui laiemale väärtustatud avaliku kasutuse ehk juurdepääsu metsas käimiseks (nt loodusturism, marjade, seente ja ravimtaimede korjamine enda tarbeks jms kasutus). Kliimamuutustega kohanemiseks tuleb aga vajadusel võimaldada ka uute kuivendussüsteemide rajamist. Kuivendusvõrgustiku hooldamisel ja rajamisel võetakse arvesse sookooluste, kaldakooluste ja vee-elustiku vajadusi.</p> <p>Tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maaparandussüsteemid on välja ehitatud, pidades silmas ka elurikkuse-, keskkonna- ja kliimaeesmärgi ning metsade kasvukohatüüpide erisusi. Keskkonnamõtjude leevendamiseks rajatakse settebasseine, tuletõrjetee, kaitsealadel likvideeritakse kuivendussüsteeme, taastades endise loodusliku veerežiimi. - Teostatakse metsakuivendussüsteemide seisundi perioodilist seiret. - Olemasolevaid norme täiendatakse keskkonnamõju leevendavate meetmete uuringute tulemuste põhjal ja maaomanikele suunatud teavitustegevus keskkonnasäästlike hooldusvõtete kohta maaparandushoiu tööd. - Suurendatakse metsaomanike teadlikkust nii keskkonnamõju kui ka kuivendussüsteemide majandusliku mõju osas. - Teede seisukord on paranenud tänu omanike ja kohaliku omavalitsuse koostöö paranemisele ja tõhusale toetusmehhanismile. - Metsamaterjali transport on 	<p>EKO:</p> <p>1. Muuta eesmärk sõnastades see: Metsataristu planeerimisel, rajamisel ja rekonstrueerimisel tuleb negatiivne keskkonnamõju välistada. Toetused suunatakse varasema negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks. Metsataristu võimaldab täita erinevaid metsa sotsiaalmajanduslike funktsioone.</p> <p>2. Lisada mõõdikud: *taastatud märgalade arv *valikraiate maht varasemalt kuivendatud aladel</p> <p>3. Kustutada mõõdik: *teostatud maaparandussüsteemide hoiutööde (arv või pindala)</p> <p>EEML: Lisada mõõdik: metsateede olem km</p> <p>EMÜ, P. Kaimre: Mõõdik: Kas oleme määratlenud keskkonnamõju leevendava objekti? Millised need on?</p> <p>RAM: rõhutame üle, et kõik toetusmeetmed peavad olema läbi analüüsitud, et oleks võimalik aru saada nende mõjust/ tulemuslikkusest ja jõukohasusest riigile.</p>	<p>EKO:</p> <p>1. Eesmärk ei ole saavutatav ja erinevad osad lähevad omavahel vastuollu, mistõttu ei ole arvestatud. Esimene täiendus nõuab absoluutsust (negatiivse keskkonnamõju välistamine), mille korral ei ole võimalik metsataristut planeerida, rajada ega rekonstrueerida. Toetuste suunamine on tegevus eesmärgi saavutamiseks, mitte e e s m ä r k i s e . E r i n e v a t e sotsiaalmajanduslike funktsioonide täitmine on sees, kuid seda ei saa saavutada, kui taristut ei saa planeerida.</p> <p>2. Mõõdikud: lisatud taastatud märgalade arv. Teisel mõõdikul ei ole arusaadavat seost näitamaks eesmärgi saavutamist.</p> <p>3. Kustutatud, kuna maaparandussüsteemi hoiutööde kohta ei peeta maaparandusregistris arvestust, ning tehtud töid on keeruline hinnata.</p> <p>EEML: Lisatud mõõdik metsateede pikkus (km).</p> <p>EMÜ: Parandatud mõõdikut asendades keskkonnamõju leevendavad objektid keskkonnarajatistega. Mõeldud on keskkonnarajatise maaparandusseaduse § 4 lg 8 mõistes ning maaeluministri määrustes nr. 38 https://www.riigiteataja.ee/akt/129032019019 4. jagu ja määruse nr 45 https://www.riigiteataja.ee/akt/108052019001 5. peatükk.</p> <p>RAM: toetusmeetmeid tuleb arutada tegevusplaani juures. Uue strateegilise planeerimise loogika kohaselt esitatakse arengukava planeeritud tegevused arengukava lisas (programmis).</p>	<p>1. Jätta tegevustest välja „Maaparandussüsteemid on välja ehitatud“. Ei saa olla nõus sellega, et maaparandussüsteeme peaks „välja ehitama“ või suuremahuliselt rekonstrueerima - need omavad negatiivset keskkonnamõju ning tuleb liikuda väiksema mõjuga tegevuse suunas. Soomes on olemas sellekohased näited ning oleme ka oma varasemate ettepanekutena need MAKi protsessis esitanud. Soome (Lyke) teadurite nõuandeks on korraldada kuivendus nõnda, et keskmine pinnaseveetase oleks turbamuldadel mitte üle 30 cm alla maapinna, mis on piisav puude juurdekasvu tagamiseks. Seda aitab saavutada puistu ise läbi võra toimuva vee aurumise. Kujunenud hüdroloogilise režiimi hoidmiseks on oluline vältida lageraiet, mis võib viia raiutud ala kiire soostumiseni ja takistab taasmetsastumist. Ühtlasi hoitakse sellega kokku kulusid kuivendamisele.</p> <p>2. Tegevuses „Teede seisukord on paranenud tänu omanike ja kohaliku omavalitsuse koostöö paranemisele ja tõhusale toetusmehhanismile.“ Teeme ettepaneku metsateede toetus välja jätta, sest tegu on suure negatiivse keskkonnamõjuga tegevusega, mida ei tohiks avalikust rahast toetada.</p>
---	--	--	---	---	---

